



MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici št. 6. - Telefon št. 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 6.

Ljubljana, 4. septembra 1934.

Leto XIV.

Pozdravljeni v beli Ljubljani!

Po preteku osmih let se bo na isti dan zopet vršil v tretji prestolici naše države kongres Glavne Zveze društev hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije. Ko smo zadnjič zborovali hišni posestniki iz vse države v naši beli Ljubljani, smo bili še pod zaščito izjemnih stanovanjskih zakonov in uredb, katere se nam je posrečilo z našim neumornim, složnim in preudarnim delom odpraviti in dobiti zopet svobodo nad našimi domovi — našo lastnino.

V prvem času izjemnih stanovanjskih naredb so bili posestniki osamljeni v svojem delu, niso imeli še potrebnih organizacij, razen v par mestih, in šele potreba je združila posestnike v posameznih mestih in krajih v stanovska društva, katera so se v posameznih pokrajinah stvorila v zvezo in ta zveza in društva v Glavno zvezo vseh hišnih in zemljiških posestnikov, katere sedež je sedaj v Zagrebu. Posamezna društva so si izvolila v odbor neumorno delovne moče, ki so povsod dobro in vestno zastopali interese svojih tovarišev. Dobro poznamo našo organizacijo v naši državi in vidimo, da so večinoma ves čas stali na čelu in v odboru eni in isti močje, ki so z vneto in dobrim preudarkom na-

stopali za naše koristi in pravice, da so imeli pri tem mnogo nehvaležnosti, a še veliko več sovraštva od strani nasprotnikov. Ni prijetno in hvaležno delati v društvih, še manj v stanovskih, od katerih hoče imeti vsak član vse mogoče udobnosti in pridobitve, na drugi pa ni pripravljen za svoje društvo skoro ničesar žrtvovati. Prave požrtvovalnosti in samozatajevanja pa je treba onemu, kateri deluje pri naših organizacijah, ko moramo delovati na toliko strani, a nimamo skoro nobenih prijateljev in zaveznikov. Noben naš delavec pa ne sme računati na kako priznanje ali hvaležnost, bodisi od katerekoli strani.

In če se sedaj v dneh 8. in 9. septembra t. l. zberemo v Ljubljani ti naši zastopniki, ti naši delavci in naši zaupniki, je pa tudi dolžnost nas posestnikov v beli Ljubljani, kakor tudi v ostali Sloveniji, da te moče v naši tretji prestolici najprisrčneje pozdravimo. Zahvaliti se jim moramo za njih požrtvovalno delo in velik trud, ki so ga imeli za nas v dolgih letih našega dela. Rešeni smo stanovanjske zaščite, a v sedanjih gospodarski krizi, katera je objela ves svet, nas čaka polno dela in požrtvovalnosti, zato moramo naprositi naše zaupnike, da še nadalje vztrajajo na naši strani.

Pozdravljeni bodite bratje Srbi, ki ste kot svobodni junaški narod najtežje občutili izjemne razmere nad našo lastnino, zlasti naši dragi Beograjčani, ki z roko v roki z nami sodelujete in ki smo nešteto krat navezani na Vašo pomoč. Z brati Hrvati smo stari znanci in prijatelji, ki radi prihajate med nas in mi med Vas, zaupamo si med seboj in vlada med nami prijateljsko razmerje, kot med pravimi sosedi. Dragi Zagrebčani, kakor vsi ostali gostje iz ostale Hrvatske, Dalmacije, Vojvodinje itd., pozdravljamo Vas v naši sredi. In končno vsi zastopniki iz naše ožje domovine, tudi Vas pozdravljamo v našem glavnem mestu ter se Vam zahvaljujemo za Vaše večletno sodelovanje in Vas prosimo, da ostanete še nadalje v naši organizaciji, katero moramo razširiti po vsej naši Sloveniji, kakor tudi po vsej naši državi.

Vsem mnogoštevilnim delegatom in gostom pa želimo, da odnesejo iz naših zborov in našega mesta najboljše vtise, da naših stremeljenj na kongresu ne moti najmanjše nesoglasje, temveč da vlada med nami bratska ljubezen in prava gostoljubnost. Vsem naj velja želja naše uprave in vseh ljubljanskih posestnikov:

Dobrodošli v naši beli Ljubljani!

Poziv vsem društvom in izvoljenim delegatom

V zadnji številki »Moje doma« smo priobčili vabilo na občni zbor naše Zveze, kakor tudi na kongres Glavne zveze, katera se bosta vršila v Ljubljani na Mali Šmaren. Tudi so vsa društva prejela posebno vabila s prošnjo, da takoj imenujejo delegate za ta dva važna zborovanja in nam jih sporoče. Večina društev še do danes ni ničesar odgovorila, zato jih ponovno vabimo, da izvolijo delegate in nam javijo imena dotičnih. Če bi kako društvo nikakor ne moglo poslati svojega delegata, naj pošlje pooblastilo, da imenuje naša Zveza sama zastopnika za dotično društvo. Tudi ona društva, ki v zadnjem času nič ne delujejo, naj vsaj toliko upoštevajo važnost teh občnih zborov, da iz svojega kraja pošljejo vsaj enega določenega hišnega posestnika. V vsakem kraju se bo dobil kak hišni posestnik, ki bo prevzel dolžnost in se udeležil naših zborovanj.

Neopustljivo bi bilo, če bi kako društvo v svoji malomarnosti ne smatralo za potrebno in prezrlo vsa naša vabila in bi nam bilo zelo neljubo na občnem zboru ugotoviti, katera društva so po lastni krivdi prišla v popolno mrtvilo. Izvoljenih de-

legatov dolžnost pa je, da vsi pridejo v Ljubljano, prisostvujejo vsem točkam dnevnega reda, da bodo doma lahko poročali o našem delu v preteklem času kakor tudi predloge in načrte za prihodnost. Vsako društvo naj pošlje kolikor mogoče veliko število delegatov, da s tem pokažemo svojo organizacijo v pravi moči, ker drugače nas ne bo nihče upošteval in vsako naše poznejše tarnanje in kritikovanje bi bilo brez pomena.

Na teh občnih zborih se bo razpravljalo tudi o zadolženi hišni posesti, o davčnih in

drugih gospodarskih zadevah ter o razširitvi naše organizacije. Zato je udeležba važna in velikega pomena za vsak kraj.

Veliko hišnih posestnikov je mnenja, da moramo najpoprej pokazati naše uspehe, potem bodo pristopili k naši organizaciji, delovali za njo, drugače pa se odtegujejo članstvu kakor tudi sodelovanju. To naziranje pa je popolnoma napačno in ravno nasprotno. Najpoprej je treba biti organiziran, organizacijo podpirati in za njo delovati, in šele potem se sme pričakovati uspeha in koristi. Ravno tega svetovnega principa pa se najmanj zavedajo hišni posestniki.

Odbor Pokrajinske zveze.

Ljubljana, glavno mesto Slovenije

Z ozirom na naše stanovsko zborovanje, priobčujemo v naslednjem kratko zgodovino o naši tretji prestolici.

Že v prvem tisočletju pred Kr. roj. je stalo na kraju, kjer stoji sedaj Ljubljana, Emona, ki je v IV. stoletju pred Kr. roj. zaradi navalov Kelto propadla. Ko so podjarmili Kelte Rimljani, je zopet zrastle Emona, ki so jo obdali Rimljani z obzid-

jem, katerega ostanki so še danes vidni. — Rimsko Emona, ki je bila važna vojaška točka, je podrl hunski kralj Atila. Leta 1114 po Kr. roj. je v listinah prvič omenjena Ljubljana, že leta 1269 pa je bila obzidano mesto ter je imela meščanske pravice.

V Ljubljani je imel sedež deželni glavar vojvodinje Kranjske in viceodm, t. j.

namestnik rimsko-nemškega cesarja. Leta 1461 je ustanovil cesar Friderik III. škofijo s sedežem v Ljubljani. Ljubljana je bila središče zelo razvite trgovine med Italijo in Nemčijo ter je bila koncem 17. in 18. stoletja najbogatejše mesto med morjem in Dunajem. Cvetela je v nji poleg trgovine tudi umetnost in promet. Že h koncu 17. stoletja je bila v Ljubljani visoka šola s. o. jezuitov, leta 1695 je bila ustanovljena Academia operosorum, leta 1702 pa »Academija philharmonicorum«.

V Ljubljani je živel začetnik slovenske književnosti Primož Trubar, ki je iz Ljubljane pričel slovensko protestantsko gibanje sredi 16. stoletja ter je bila leta 1575 ustanovljena v Ljubljani prva slovenska tiskarna. V začetku 18. stoletja je zacvetela slovenska baročna umetnost, ki je ustvarila po vsem slovenskem ozemlju umetnine velike vrednosti in je njen vpliv segel tudi na Hrvaško.

Ko je leta 1809 ustvaril Napoleon I. kraljestvo Ilirijo, obsegajočo Primorsko s Trstom, Kranjsko, del Koroške in del Dalmacije, je bila Ljubljana glavno mesto, kjer je bil sedež ilirskega guvernerja ter je francoska vlada odprla tudi univerzo, ki je pa prenehala l. 1813, ko so se Francozi umaknili; vendar pa je tudi pod avstrijsko vlado nekaj časa ostala Ljubljana sedež ilirskega gubernija. Leta 1821 je bil v Ljubljani po Metternichu sklican kongres monarhov, ki so se ga udeležili avstrijski cesar, ruski car, neapelski kralj, več manjših vladarjev in zastopniki Francije in Anglije. Leta 1895 je bil v Ljubljani veliki potres, ki je razrušil, oziroma poškodoval, veliko stavb, vendar se je pa potem začelo stavbno gibanje, ki je znatno predrugačilo zunanost stare Ljubljane. Leta 1918 se je konstituirala v Ljubljani slovenska Narodna vlada, ki je za kratek čas združila vse slovenske pokrajine; po mirovnih pogodbah, pa je ostalo pod Italijo skoro pol milijona Slovencev, v Avstriji pa okoli 100.000 Slovencev, torej ena tretjina slovenskega naroda, ki prebiva na odtujenem narodnem ozemlju, ki ga režejo meje držav na tri dele.

Ljubljana je sedaj odrezana od svojih naravnih prometnih emporijev. Ljubljana, glavno mesto Slovenije, ima s predkraji okoli 80.000 prebivalcev. Je sedež banske uprave dravske banovine in dravske divizije. Prebivalstvo je razen nekaj odstotkov rimsko-katoliške vere. Je sedež ljubljanskega škofa, sedež univerze s petimi fakultetami, ki je bila ustanovljena l. 1919, sedež apelacijskega sodišča, finančne, poštne in železniške direkcije. Ljubljana ima dva gledališča, in sicer operno in dramsko. Narodni muzej, ki je bil ustanovljen leta 1821, je zlasti znamenit zaradi arheološkega oddelka, ki ima dragocene spomenike iz Hallstadske in rimske dobe, dalje coološki, numizmatični, etnografski in obrtni oddelek. Slovenska narodna galerija, ki je nastanjena v Narodnem domu, poleg opernega gledališča, je last društva »Narodna galerija«, ustanovljena v septembru leta 1918 ter hrani starinske umetnine od gotiške dobe, t. j. od 14. stoletja do najnovejših časov. Znamenita so zlasti dela slovenskih koroških mojstrov Valentina Metzingerja, Ilovška, Cebeja in Berganta iz srede 18. stoletja, dela slavnega Kavčiča, Janše, Potočnika, velikih slovenskih slikarjev iz srede 19. stoletja. Tominea, Šterja, Langusa, Pernharta, brata Šubica in pa impresionistov Jakopiča, Jame, Stermena, Groharja in Vesela ter najmodernejših slovenskih umetnikov.

Ljubljana ima tri gimnazije in trgovsko akademijo. Znamenite zgodovinske ljubljanske stavbe, ki imajo tudi umetnostno vrednost, so predvsem cerkve. Stolna cerkev sv. Nikolaja, ki je bila sezidana leta 1707 po načrtih velikega rimskega arhi-

tekta Andreja Pozzo, je odlično delo poznega baroka, na stropu so prelepe freske Julia Quaglia in skulpture Robbove in Putteisa. Frančiškanska cerkev iz l. 1646 ima znamenito fasado, glavni marmorni altar je Robbov, stropne freske Langusove. Cerkev sv. Jakoba iz l. 1615 ima dragoceni Robbov glavni altar, stropne freske so Šubičeve ter ima biser baročne arhitekture, stransko kapelo sv. Frančiška iz l. 1669. Znamenita je tudi samostanska cerkev »Uršulink«, tako fasada kot notranjost, sezidana od leta 1718—1748, po načrtih Fusesnija, dalje cerkev nemškega križevniškega reda, rotunda po načrtu bavarskega arhitekta, cerkev sv. Petra, sezidana leta 1730, nova cerkev sv. Jožefa itd. Ljubljana ima 13 cerkva.

Znamenit je ljubljanski magistrat, delo slovenskega arhitekta Marka iz l. 1718, v poznem baročnem slogu, z dekoracijami na dvoriščnih arkadah, dalje škofijska palača, škofijski seminar iz l. 1717 s portalom slovenskega kiparja Misleja, palača poštne direkcije, delo slavnega jezuita Gruberja iz 18. stoletja itd.

Izmed novejših monumentalnih stavb je omeniti palačo zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ki ji je dal sijajno notranjost arhitekt Plečnik, ki je napravil tudi palačo Vzajemne zavarovalnice pri glavnem kolodvoru, tromostovje čez Ljublanico in se sploh uveljavlja v zadnjih 20 letih pri vseh regulacijskih delih mesta.

Nova je palača trgovske akademije in zlasti 52 metrov visoki nebotičnik ob novi palači ljubljanske kreditne banke, palača Trboveljske premogokopne družbe, Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Delavska zbornica itd.

V novejšem času je nastalo več skupin in blokov velikih stanovanjskih hiš Pokojninskega zavoda.

V odprtem sistemu na severu in zapadu mesta so pa nastale cele nove naselbine vil z vrtovi. Nad Ljubljano dominira starodavni ljubljanski grad, ki daje mestu značaj. Z gradu, ki je visok 66 m, se od pira znamenit razgled na vse strani ter se razprostira pred gledalcem v celoti. Na severu se vzdigujejo Kamniške planine, skupina Grintovca (2558 m), dalje proti severozapadu Karavanke, ki preidejo na severozapadu v Julijske alpe s Triglavom (2863 m), čigar vrh je ob lepem vremenu viden iz ljubljanskega gradu. Na zapadu leže Polhograjski dolomiti s Stožcem (1021 m). Na jugu se razprostira tik do mesta ljubljansko barje v ozadju s Krimom (1107 m). Na vzhodu pa leži dolenska pokrajina.

Razgled z ljubljanskega gradu je diven. Brez obiska ljubljanskega gradu ne more tujec imeti pravega vtisa od glavnega mesta Slovenije, ki leži v vzhodju Alp, sredi zelenih poljan in gozdov v milem predalpskem podnebju in je kot ustvarjeno za tujski promet.

Nepregledni in nejasni plačilni nalogi za zgradarino

Pokrajinska Zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani je proti novim plačilnim nalogom za zgradarino na finančno direkcijo dravske banovine v Ljubljani vložila sledečo spomenico:

V smislu člena 130 davčnega zakona morajo davčne oblasti obvestiti davčnega zavezanca pismeno o ugotovljeni davčni osnovi in odmerjenem davku vselej, kadar so po tem zakonu pristojna, ugotoviti davčno osnovo. Z ozirom na to zakonito določilo so hišni posestniki prejeli obvestila in plačilne naloge o predpisani zgradarini do sedaj vedno v slovenščini, kar je

z ozirom na naše razmere edino primerno. — Zato nas je zelo iznenadilo, ko so davčne uprave o predpisu zgradarine za leto 1934 pričele razpošiljati in deloma so že razposlale »Obvesti i nalog za plačanje«, tedaj je prejšnje plačilne naloge v slovenščini finančna oblast nadomestila s temi nalogi v srbohrvaščini. Na drugi strani so ti plačilni nalogi natisnjeni v cirilici, kar povzroča gotovo precej stroškov.

Plačilni nalogi o predpisu zgradarine so tako velike važnosti, da smo popolnoma upravičeni, da se davkoplačevalcem izdajajo v slovenskem jeziku, kar je to v ustavi zajamčeno. Besedilo plačilnega naloga mora biti za vsakega davkoplačevalca popolnoma jasno in razumljivo, kar se ne more pričakovati za te nove plačilne naloge od naših davkoplačevalcev, kateri še niso imeli prilike se zadostno naučiti srbohrvaščine. Saj plačujejo zgradarino tudi posestniki na deželi in to celo kmetski posestniki, od katerih se ne more zahtevati, da bi že sedaj znali srbohrvaščino. Pa tudi po mestih je velika večina posestnikov, ki razume samo slovenski jezik. Če pregledamo besedilo plačilnega naloga, vidimo, da marsikak davkoplačevalec ne bo v stanju raztolmačiti besedilo plačilnega naloga in se lahko pripeti, da ne bo pravočasno vložil morebitne pritožbe proti odmeri zgradarine.

Obračamo se na finančno direkcijo dravske banovine s prošnjo, da blagovoli pri ministrstvu financ v Beogradu posredovati in predlagati, da se za dravsko banovino izdajo nemudoma tiskovine za obvestila in plačilne naloge o predpisu zgradarine v slovenskem jeziku. Dokler pa se ne izdajo slovenske tiskovine, naj se davčnim upravam naroči, da počakajo z izdajanjem in odpravo sedanjih plačilnih nalogov v srbohrvaščini.

Ko je novi davčni zakon stopil v veljavo dne 1. januarja 1929 je finančna direkcija izdala plačilne naloge, kateri so bili tudi zelo pomanjkljivi in niso vsebovali niti dopolnilnega davka, niti 20 do 30% odbitka za vzdrževanje hiše. Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov v Ljubljani se je s prošnjo dne 23. januarja 1931 št. 5885 obrnila na finančno direkcijo v Ljubljani, da se plačilni nalogi za zgradarino primerno izpolnijo. Že takrat je manjkal vpis dopolnilnega davka, doklad, zaradi česar davkoplačevalec ni nikoli vedel, koliko ima plačati skupaj na zgradarini. Zlasti so bili plačilni nalogi pomanjkljivi radi tega, ker so plačilne naloge izdajali samo s čisto odmernom podlago in se niso napravili odbitki 20 do 30% vzdrževalnih stroškov. Ko dobi hišni posestnik v roke tak plačilni nalog, pride v zmoto in večkrat misli, da mu je davčna uprava predpisala od manjše vsote, kakor jo je on v prijavi napovedal. Šele pri plačilu davkov uvidi, da plača več kakor je mislil in da ni opazil, da se je najemnina celo zvišala. Na podlagi te prošnje je finančna direkcija dravske banovine v Ljubljani odredila, da se izdajo novi plačilni nalogi, v katerih bo najpoprej vpisana brutto najemnina, potem 20—30% odbitek za vzdrževalne stroške nadalje čista najemnina (davčna podlaga), dopolnilni davek in avtonomne doklade. S to preuredbo plačilnih nalogov so davkoplačevalci prišli v položaj, da so takoj imeli pravi pregled predpisa zgradarine.

Ker pa bo po sedaj izdanih plačilnih nalogih vsa ta preglednost odpadla, bodo davkoplačevalci večkrat prišli v zmoto in bodo opustili pravočasno vložitev morebitne pritožbe. Finančna oblast pa gotovo sama želi, da dobi davkoplačevalec pravo sliko o odmeri davkov, ker na ta način odpade mnogo informacij pri davčnih upravah.

Finančno direkcijo dravske banovine prosimo, da blagovoli navedene razloge upoštevati in poskrbeti, da v svojem delokrogu, ali potom ministrstva financ, da se bodo napravili plačilni nalogi spopolnjeni s predlaganimi spremembami. Vsekakor pa odrediti, da se bo že v sedanje plačilne naloge vpisoval vsaj dopolnilni davek, kakor je finančna direkcija že svoječasno iz potrebe ukrenila.

Dodatno k naši prošnji z dne 31. julija 1934 št. 7386 si usojamo glede izpopolnitve plačilnih nalogov za zgradarino in naravno istih v slovenskem jeziku poročati še sledeče:

V zadnjem času se je oglasilo več davkoplačevalcev iz dravske banovine s plačilnimi nalogi o predpisu zgradarine za leto 1934 v naši društveni pisarni in prosilo za pojasnilo o predpisanem davku o dohodkov iz hiš za tekoče leto. Sedaj se je pokazalo, kako pomanjkljivi in nezadostni so ti novi plačilni nalogi. Na novem plačilnem nalogu ni razviden niti odstotek zgradarine in ker ni naveden posebej dopolnilni davek, odnosno je isti izpuščen, davkoplačevalec niti ne more spoznati, če je dotični hiši priznana za tekoče leto davčna olajšava v smislu člena 37-II davčnega zakona. Večkrat se je že pripetilo, da je davčna uprava tudi za kako hišo, ki uživa davčno prostost, pozabila za tekoče leto pripoznati ji davčno olajšavo, zaradi česar je davkoplačevalec opustil ureditev zadeve potom pritožbe, ali tudi kratkim potom. Ker to ni razvidno na plačilnem nalogu, bo marsikdo opustil vsak korak proti odmeri zgradarine in bo zmotno uvedel šele v zadnjem četrtletju, ko bo davčna uprava za vse leto napravila obračun.

imamo plačilni nalog v rokah, ko je vpisan en znesek z dopolnilnim davkom vred, vsled česar zopet nihče ne bo mogel izračunati avtonomnih doklad, ker ne bo dana prava podlaga. V enem primeru je osnovna zgradarina, dopolnilni davek in kazen vpisana s skupnim zneskom, in je v tem primeru vsak pregled onemogočen.

Po novih plačilnih nalogih za zgradarino ni razviden 20 do 30% popust za vzdrževanje hiše, zaradi česar bo zlasti v prihodnjem letu popolnoma nejasen predpis vodarine, gostaščine in kan. pristojbine v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptujju itd., ker se te doklade odmerjajo brez popusta 20 do 30% za vzdrževanje, zato se bo vsakemu davkoplačevalcu pristojbin zdel previsok predpis, ker bo računal od vsote, ki bo razvidna na plačilnem nalogu.

Zadnji plačilni nalogi so bili popolnoma dobro in pregledno vpeljani, zato je nujna potreba, da se isti zopet takoj vpelejo po prejšnjem vzorcu.

Iz predstoječe prošnje kakor prvotne naše vloge v tej zadevi naj blagovoli finančna direkcija sprevideti kako nujna je potreba odprava sedanjih plačilnih nalogov, ki jih je nadomestiti nemudoma s prejšnjimi preglednimi plačilnimi nalogi. Finančni direkciji, kakor vsej finančni upravi pa je gotovo na tem ležeče, da so davkoplačevalci na jasnem o predpisanih davkih, zato ponovno prosimo, da takoj potrebno ukrene v odpravo navedenih nedostatkov.

Važna razsodba

Na zahtevo davčne oblasti sodišče ni dolžno zaslišati prič pod prisego o davčnokazenskem predmetu.

Sresko sodišče v S. P. je z odlokom z dne 1. maja 1933 na prošnjo davčne uprave v S. K., da odredi zaslišanje prič pod

prisego v davčnokazenskem predmetu, radi davčne utaje — odredilo zaslišanje prič na dan 16. maja 1933.

Apelacijsko sodišče v Zagrebu je s sklepom z dne 16. junija 1933 P. 3642-1-33 zavrnilo priziv in potrdilo gornji odlok.

Stol sedmorice pa je predmet rešil takole:

Povodom izredne pritožbe se spremenjata obe nižje instančni odločbi in davčna uprava v S. K. se radi nepristojnosti sodišča s svojo prošnjo zavrača.

Razlogi so sledeči:

Po čl. 15. al. 3 uredbe o postopanju glede kaznivih davčnih dejanj z dne 5. decembra 1928 št. 150.000 (Sl. N. od 29. decembra 1928 št. 304-C I) lahko finančna oblast zaprosi od drugih državnih oblasti, da ji na izvestna vprašanja dajo potrebne informacije in da izvršijo ter dostavijo potrebna zaslišanja v preiskovalnem postopanju. Ni dvoma, da je ta uredba pod »državno oblast« tolmačila samo »upravne« državne oblasti, ker sam zakon o neposrednih davkih vedno razlikuje sodno oblast od druge državne oblasti (čl. 40, 68, 73 in 109), a sama citirana uredba špejelno v čl. 14. al. 1 daje samo obdolžencu, odnosno njegovemu zastopniku posebno ugodnost, da lahko zahteva zaslišanje prič izvedencev pod prisego in konfrotacijo teh oseb pred pristojnim sodiščem.

Temu nasprotno ima citirana uredba v čl. 4 al. 3 splošno odredbo, da so policijske, t. j. upravne oblasti, kakor so zaprosene od preiskovalnih davčnih oblasti dolžne dajati pravno pomoč, dočim je člen 109 zakona o neposrednih davkih točno normirana pomoč, katero morajo dajati redna sodišča davčnim oblastem v slučajih vsake spremembe glede nepremičnin o konkurzi, o prisilnih poravnava in javnih razprodajah ter v vseh drugih primerih na zahtevo davčne oblasti.

Ta zadnji pasus se more samo tako interpretirati, da sodna oblast na konkretno zahtevo davčne oblasti daje samo običajna obvestila, ki spadajo na sodišča ter stoje v zvezi z davčno odmero. Razen tega je treba uvaževati, da je načelno v upravnem postopanju zaslišanje prič pod prisego samo takrat dopustno, ako to posamezni zakon, ali uredba z zakonsko močjo izrecno predpisuje ne glede na to, ali se prisega prič prepusti sodiščem, ali upravnim oblastem (§ 94. zak. o občnem upravnem postopku).

Tako izjemno odredbo kot špejelno ugodnost je dala uredba o postopanju glede kaznivih davčnih dejanj samo obdolžencu člena 14 al. 1, kakor zgoraj navedeno, ker je treba to odredbo najstrožje interpretirati.

Končno je poudariti, da so redna sodišča po čl. 22 c.p.p. dolžna drugim oblastem po njihovi prošnji dajati pravno pomoč, v kolikor je zaproseno sodišče za ta posel pristojno. Po obrazloženem sledi, da zaproseno zaslišanje prič pred sodiščem pod prisego v davčno kazenskem predmetu na zahtevo davčne oblasti ni dopustno in redna sodišča za ta posel niso pristojna.

Ker je vsled tega zakon nepravilno uporabljen, so podan pogoji § 318. c.p.p. in je bilo odločiti kakor zgoraj navedeno.

Kako se prodaja na javni dražbi nepremičnina?

Kaj se dogaja v današnji dobi pri prodaji industrije, oziroma nepremičnine na dražbi, kaže sledeči slučaj:

18. maja t. l. se je vršila dražba nad opekarno in stavbnim podjetjem d. d. v Velikem Bečkereku. Državna hipotekarna banka kot upnica je zahtevala vrnitev posojila okoli 2 in pol milijona dinarjev.

Po otvoritvi konkurza je bila odrejena prodaja opekarne v smislu Zakona o hipotekarni banki.

To podjetje, ki obstoji iz 2 opekarn, hiše in okoli 65 jutrov zemlje, je bilo prodano na dražbi za 1 milijon dinarjev.

Kupila ga je Državna hipotekarna banka, ker ni bilo drugega interesenta in to za najmanjšo ceno, izpod katere se ni smelo prodati.

Važno je omeniti, da je pred enim mesecem ocenila sodna komisija vrednost tega podjetja na šest milijonov dinarjev in pred štirimi leti, ko je dala Državna hipotekarna banka podjetju posojilo, ocenila njegovo vrednost na 13 in pol milijona dinarjev. List kučevlasnik, Novi Sad.

Tudi hišnemu posestniku ne bi bilo treba plačati davka, ako mu najemnik ne plača najemnine

Hišni posestniki tožijo stalno, da najemniki plačajo čim težje in neredno. Nočemo iskati vzrokov, zaradi katerih oni netočno plačujejo, toda znano je, da imamo prav veliko najemnikov, ki bi lahko plačevali in ne plačajo. Oni imajo denar za vse mogoče, samo za najemnino ne. Hišni posestnik ima dan na dan večjo škodo, toda davčne oblasti teh dejstev ne upoštevajo, ampak zahtevajo točno plačilo davka.

Zakon predpisuje, da se ima davek odpisati, ako najemnik ne plača in ako hišni posestnik to okolnost dokaže. Dostikrat je ta dokaz nemogoč in dvomimo, da se je dosedaj mnogo hišnih posestnikov ukoristilo na ta način. Zakon predpisuje, da mora dolžnik najemnika tožiti sodnijsko; s tožbo je vezana razprava, za katero je zopet potrebno odvetnika, in če je najemnik obsojen na plačilo, je v največ slučajih treba uvesti eksekucijo (rubež); če je rubež, oziroma licitacija brezuspešna, je treba zgotoviti zapisnik ter se zaprosi na podlagi tega za odpis davka, ker je to dokaz, da se najemnina ni mogla plačati. Človek bi moral biti iz železa, imeti jeklene živce, poleg tega pa še posedovati veliko denarja, da sprovede tako proceduro. Če vzamemo samo slučaj, da je najemnik ostal dolžan 1000 Din, potem stane opisana procedura skoro še toliko dinarjev, toda ves odpis davka, ki se ga eventualno doseže, znaša skupno komaj 300 Din. Iz tega je razvidno, da malokateri posestnik zaprosi za odpis davka. Tako imamo primer v češkoslovaški in francoski državi, kjer se na podlagi izkazov več veruje hišnim posestnikom in prizna pravico, da se izgube na najemnini do iznosa 12.000 Din enostavno prijavi davčni upravi ter mu davek odpiše brez nadaljnega. Prijavo mora podpisati tudi najemnik, toda neobhodno potrebno ni, ker se ve, da najemniki odklanjajo podpise. Davčna oblast pa ima pravico se prepričati o izkazanih podatkih, če odgovarjajo resnici. Razume se, da nihče ne poskuša predlagati neresnične prijave, ker se vsak zadovoljuje s plačano najemnino. Zakonodavna intencija je vedno ta, da se davek plača samo od onega dohodka, ki ga faktično lastnik prejema. Apeliramo na merodajne činitelje glede tega važnega vprašanja, ker bi bila rešitev te zadeve velika pomoč hišnemu lastniku, ki je sedaj obremenjen na vseh straneh.

Slučaj, ki se ponavlja. Gospod najemnik ne plača najemnine, zato mu je bil hišni lastnik primoran odpovedati. Najemnik odpovedi ni prejel, zaradi tega se mu mora ponovno sodnijsko odpovedati. Najemnik odpovedi ni prejel, zaradi tega se mu mora ponovno sodnijsko odpovedati. Najemnik se je nato izselil, a za garancijo njegovega dolga, zastavila je njegova žena svoj zimski plašč s pripombo, da ga reši

čez dva dni. To se je zgodilo septembra 1933. leta. Najemnik se ni več javil, toda 17. marca l. 1934 je prijavil sodišču hišnega lastnika, da je žena imenovanega nosila štiri mesece (čez zimo) zastavljeni plašč in da zato zahteva 300 Din mesečne škode, skupno 1300 Din. Svoje navedbe lahko dokaže po trgovcu, ki stanuje v bližini (in kateremu je tudi dolžan nekaj denarja). Žena hišnega posestnika je dokazala s pričami, da plašča ni nosila, ampak da je bil plašč lepo spravljen in čakala, kdaj mineta obljubljeni dva dni, da pride najemnik in plača svoj dolg. — Iz navedenega pridemo do zaključka, da se pozimi sme prejeti od najemnika samo letensko obleko.

Kako stanujejo delavci v Sovjetski Rusiji

Sovjetski tisk se živo pritožuje nad tem, da delazmožnost ruskih delavcev zelo nazaduje. Razen slabe hrane so predvsem katastrofalne stanovanjske razmere v industrijskih revirjih vzrok neuspeha različnih ukrepov za dvig delazmožnosti. Gradnja delavskih stanovanj leto za letom bolj zaostaja, tako, da število razpoložljivih stanovanj v industrijskih revirjih mnogo počasneje raste kot število zaposlenih delavcev. Navzlic vsem kampanjam, kaznim in dekretom tudi letos ne beležijo nikakega zboljšanja. Prvo četrtletje 1934 izkazuje celo ponovno nazadovanje raznih predvidenih del. Zlasti vlada slab položaj in pomanjkanje stanovanj v premogovnih, železarskih in jeklenarskih revirjih, zlasti tudi v industriji naftalina. V okrožju Banku so v prvem četrtletju zgradili samo 10 do 15 procentov predvidenih delavskih stanovanj. Sredstva, ki so na razpolago za gradnjo delavskih stanovanj, ostanejo večkrat neizrabljena, ker nedostaja gradbenega materiala in delovnih moči, celo že pričeta dela morajo večkrat ustaviti. Razen tega grade delavska stanovanja brez načrta, obstoja veliko število gradbenih organizacij, ki delajo vse vprek in s tem nesmiselno raztrosijo vsa sredstva in gradbeni material.

Se neugodnejše pa je dejstvo, da so v zadnjih letih zgrajena stanovanja zelo neprikladna in iz slabega materiala.

Pomanjkanje stanovanj sili delavce da prebivajo v teh napol razpadlih ali nedovršeni stanovanjih. Razmere, ki tukaj vladajo so po opisu sovjetskega tiska večkrat obupne. Iz Belorusije poročajo, da tamkaj v novih delavskih hišah ni nobene kurjave, vodovoda in kanalizacije. V stanovanjih vlada nesnaga in golazen, razen tega ni niti stranišč. Stanovanja v delavskih kasarnah so prenapolnjena. Položaj v Moskvi tudi ni v nikakem oziru boljši. Delavsko stanovanje tekstilne tovarne v Serpuhovu opisuje sovjetski tisk kot v higienskem oziru najbolj zaostalo v vsem okrožju. Nesnaga in mlakuže umazane vode v kuhinji in umivalnicah so na dnevnem redu, štedilniki zanemarjeni, peči imajo razpoke in kade, kanali neočiščeni, na vse strani se širi neznosen smrad tako, da ni mogoče nikdar odpreti oken. V tekstilnem okrožju Ivanovo delavci že dolgo vrsto let prebivajo v hišah, ki še vedno niso dovršene.

Pozimi vlada v stanovanjskih prostorih temperatura komaj 5 stopinj in ker ni vodovoda, morajo delavci n. pr. v mestu Rodniki hoditi po vodo v reko. Stanovanje delavk v Roginsku opisujejo na sledeč način: Stalno vlada tu mraz in vlaga, od sten teče voda, inventar je občutno nezadosten, za 40 stanovalec sta na razpolago samo dve nizki klopi, kruh in druga živila leže po posteljah, ker ni polic, manjkajo posode za kuhanje čaja in vroča voda, umivalniki ne funkcionirajo. Iz Wjatke (Severna

Rusija) poročajo, da delavci tam stanujejo do vratu v nesnagi. Šipe na oknih so pobite in nadomeščene z deskami in cunjami. Posteljnega perila sploh ne poznajo in delavci navadno kar spijo v oblekah. V Uralu in ob Volgi, zlasti v Stalingradu, prebiva mnogo delavcev še vedno v kočah iz ilovice. Ker delavske kasarne niso zastražene, delavcem stalno kradejo obleke in živila, tuji elementi se vgnezdijo v njihova stanovanja, pijančevanja in pretepi so na dnevnem redu.

Sovjetski tisk vedno ponovno ugotavlja, da se vse instance stranke in oblasti napram tem obupnim razmeram zadržijo pasivno in da vse pritožbe delavcev ne najdejo odziva. Večkrat delavci stanujejo na kilometre oddaljeni od kraja, kjer delajo in morajo zgodaj zjutraj nastopiti več ur dolgo pot do tovarn. Celo pred kopelmi in stranišči morajo stati v mnogih mestih v dolgih vrstah, ker nimajo v svojih kolonijah kopalnic in stranišč.

Zidna goba (mokrota) vpliva na vrnitev najemnine

Najemnik lokala za foto-trgovino je vložil tožbo proti prejšnjemu najemniku istega lokala radi vrnitve odkupnine za lokal v iznosu 28.000 Din. V tožbi je bilo navedeno sledeče:

Toženec (čevljar) je leta 1929 prevzel trgovski lokal brezplačno, to je brez odškodnine za odstop.

Ker trgovina ni uspela, je odstopil ozir. prodal najemno pravico lastniku foto-trgovine proti odškodnini v znesku 30.000 Din pod pogojem, da je lokal popolnoma v suhem stanju.

Tožitelj je poravnal na račun odstopa znesek 28.000 Din. Po prevzemu lokala se je ugotovilo, da je nepodkleteni lokal zelo vlažen, moker in da se nahaja v zidu goba.

Tudi se je ugotovilo po pričah, da je prejšnji najemnik (čevljar) prepustil lokal, zaradi zelo vlažnega nedostatka in zaradi obolenosti svojih nameščencev. V omarah je postalo blago plesnivo in tudi tla so trohnela. Iz navedenih razlogov je bilo tožencu znano, da je zid moker in da se nahaja v njem goba. To dejstvo pa je zamolčal nasledniku.

Trgovec s foto-trgovino je trpel občutno škodo, ker so postali filmi mokri in tudi drugi material je postajal plesniv. Lokal je bil za tožitelja brez vrednosti. Tudi vsa popravila za odvrnitev tega nedostatka so bila brezuspešna in so povzročala veliko stroškov in škodo.

Tožitelj zahteva vrnitev izplačanih 28.000 Din proti odstopu trgovskega lokala.

Toženec se opira na vrednost odstopa za lokal z ozirom na zelo ugodno točko in spodbija trditev pogoja, popolno suhega lokala.

Toženec trdi, da je tla pokrtil z gumi prevlako, ki je deloma vplivala, da so tla na nekaterih mestih strohnela.

Toženec omenja, da je bil leta 1932 še ugoden gospodarski položaj ter da je bila odkupnina za lokal primerna.

Nasprotno priče so potrdile, da se je nahajala v lokalu že več let mokrota in da so bila tla obnovljena že ponovno tekom štirih let.

Tožbi se je ugodilo in toženec je bil obsojen na vrnitev že izplačane odkupnine v iznosu 28.000 Din.

Sleparije z gradbenimi posojili

Tudi na področju posredovanja hipotek in na gradbenem trgu obstojajo tovrstni posredovalci. Njihove žrtve postanejo navadno ljudje, ki si hočejo prvič v

življenju postaviti svoj lasten dom ali majhno hišico in iščejo v ta namen potreben kredit, a nimajo nobenih izkušenj o finančni strani zidanja. Tudi tu prične običajno delovanje takega posredovalca z zahtevo provizije, ki jo skuša dobiti pod pretvezo raznih taks ali kaj sličnega. Ko dobi posredovalec to izplačano, zahteva običajno predložitev jamstev za posojilo. Ko jih dobi, odgovori navadno šele po par tednih ali mesecih in sicer navadno to, da niso zadostna ali pa v najboljšem slučaju ponudi kako zelo nizko vsoto. Konec pogajanj obstoja navadno v tem, da mora oni, ki išče posojilo na podlagi obveznice, ki jo je v začetku pogajanj iz nepredvidnosti podpisal, plačati posredovalcu še nadaljnje zneske ali pa se zaplete v zamotane procese. Potom obveznice si namreč posredovalec zasigura svojo provizijo, ki jo pa meri po višini zahtevanega posojila in ne po potrebnem delu in ki si jo zasigura tudi za ta slučaj, da se posojilo ne izplača.

Vsakdo torej, ki išče posojilo, naj bo previden pred raznimi posredovalci in oglasi, zlasti če so šifrirani, in naj se raje obrne na kako zanesljivo firmo. Nikdar naj ne plača provizije ali kakih drugih pristojbin, dokler ni popolnoma siguren, da bo dobil denar. Če pa kdo nasede kakemu sleparju, naj se ne sramuje in ga takoj javi oblastem, da ga zadene primerna kazen, drugi pa so obvarovani pred škodo.

Posredovalec običajno premoti z navajanjem raznih oseb, katerim je že dal posojilo ali jim je pomagal, da so jih dobili. V svojih navedbah se naslanja na zveze z raznimi bankami in večjimi firmami, ki so pripravljene dati posojilo, hotoč na ta način pri svoji žrtvi odstraniti vsak dvom. Ko pozneje državno pravdnštvo te navedbe kontrolira, se izkaže, da je vse skupaj prazna izmišljotina. Osebe, ki jih je posredovalec navedel, da so pripravljene dati posojilo, sploh ne obstojajo ali pa so to njegovi pomočniki. Če posredovalec dobi izplačano zahtevano pristojbino za manipulacijske stroške, oziroma provizijo, je s tem vse njegovo delovanje končano.

Ko na svojo prošnjo za posojilo po gotovem času ne dobi odgovora iskalec kredita, stvar urgira, a navadno sploh ne dobi odgovora ali pa je odgovor zelo sumljiv, n. pr. ponudena varstva in jamstva za posojilo niso zadostna, priporoča se ponudba višjih jamstev. Drugič zopet pošlje posredovalec seznam naslovov, ki vsebujejo imena vseh onih, ki dajejo posojila; v resnici je brez vsake vrednosti in si ga more vsakdo sam napraviti iz kakega adresarja ali telefonskega imenika; ali priporoča naslove drugih posredovalcev, ki, čim se stopi z njimi v stik, takoj zopet zahtevajo plačilo provizije, še preden prične s poslom. Če pa postane končno kdo izmed iskancev posojila nestrpen ali pa sluti sleparijo, tedaj ga pelje posredovalec k eni izmed oseb, ki jih je prej označil kot one, ki bi dale denar — v resnici je to njegov prijatelj — in tam aranžira popolno komedijo: med iskalcem kredita in navideznim dajateljem denarja se prične pogajanja, ki se pa seveda končajo pod katerikoli pretvezo z odklonitvijo kredita. Uspeh je ta, da je oni, ki išče posojilo svoj zadnji denar pustil pri sleparskem posredovalcu, toliko zaželjenega in potrebnega posojila pa ne dobi.

Udeležite se polnoštevno našega kongresa!